

TEMELJNI DIDAKTIČNI POJMI

POUK je vzgojno-izobraževalni proces posameznika, ki poteka pod vodstvom učitelja ali mentorja. Veliko izobraževanja poteka tudi zunaj pouka (samoizob.). Velik del vzgoje poteka tudi zunaj pouka.

Pri pouku obstaja: - **direktno / indirektno** vodenje (skupinsko / individualno delo),
- **demokratsko / avtokratsko / anarhično** vodenje,
- **od zunaj vsiljeno / kreativno** vodenje

Pouk je opredeljen s **cilji, nalogami, učno vsebino, organizacijo, oblikami in metodami**.

Ti dejavniki so odvisni od razvoja družbe □ pouk se spreminja.

VRSTE POUKA

<i>individualni</i>	<i>šolski</i>	<i>dopolnilni</i>	<i>temeljni / vsi učenci</i>	<i>programirani</i>
<i>skupinski</i>	<i>na daljavo/inet,tv</i>	<i>dodatni</i>	<i>nivojski / delitev na</i>	<i>računalniški</i>
<i>razredni</i>	<i>komb.oblike /</i>		<i>skupine</i>	
<i>kombinirani</i>	<i>dopisno, konzul.</i>			

Pri pouku se odvijata dve temeljni aktivnosti in sicer **POUČEVANJE** (učitelj) in **UČENJE** (učenci postopno osvajajo znanje in razvijajo spretnosti, navade ter se tako postopoma usposablja za samoizob). Samoizobraževanje se realizira pod neposrednim vplivom potreb in interesov posameznika.

IZOBRAŽEVANJE

1* je daljši proces **sistematičnega pridobivanja znanja** ter **funkcionalnega razvijanja sposobnosti, spretnosti, navad** ter nekaterih **osebnostnih lastnosti**.

2* se tesno prekriva z intelektualno vzgojo.

3* prisotno je še pri estetski, moralni, zdravstveni in fizični vzgoji.

Rezultat je **IZOBRAZBA**

- osnovnošolska
- srednješolska
- visokošolska
- splošna
- poklicna
- specialistična

Učenje je konkreten akt izobraževanja, izobraževanje se realizira skozi učenje, je daljši proces ter obsega več predmetov / področij ter je tudi obsežnejše od učenja.

Ločimo:

NAMEN
(namerno/nenamerno)

ORGANIZIRANOST
(formalno/neformalno)

UČENJE

Je v najširšem pomenu **neposredno spreminjanje posameznika z lastno dejavnostjo, izzvano z notranjimi potrebami ali pa z zunanji pobudami**. Vpliv okolja na učenje je lahko stimulativen, nestimulativen.

Dejavniki uspešnega učenja:

a) **V učencu** FIZIOLOŠKI (genska zasnova / dednost)
PSIHOLOŠKI (sposobnosti, predznanje, učne navade, motivacija, os.lastnosti)

b) **V okolju** MATERIALNI (pripomočki, pogoji)
SOCIALNI (šola, družina, mediji, vrstniki / t.i. ulična pedagogika)

ŠOLSKO učenje poteka: - po **opredeljenih programih**,
- v določenih **organizacijskih oblikah**,
- **postopno in sistematično**.

Rezultati ŠOL. učenja so odvisni od: -**dejavnikov pouka** (vloga in položaj učenca/učitelja pri pouku),

- **učnih oblik in metod**,
- **učnih sredstev**.

Neposredni rezultat učenja so znanje, spretnosti, navade, **posredni** pa razvoj in napredek posameznika. Učenje neposredno vpliva na spreminjanje posameznika, na to pa vpliva tudi zorenje / maturacija.

Med učenjem in zorenjem obstaja medsebojna recipirownost.

J. PIAGET trdi:

- od 7. do 11. leta = **KONKRETNO-LOGIČNO** mišljenje,
- od 11. do 15. leta = **ABSTRAKTNO-LOGIČNO** mišljenje.

Raziskoval pa je ali/kako je **MORALNI** razvoj posameznika odvisen od družbe/kulture.

Uporabljal je dve temeljni tehniki: - pripovedujem ti zgodbo (ti odgovarjaš na vprašanja),
- ločevanje otrokove igre.

Ugotovil je, da poteka moralni razvoj univerzalno in je le delno odvisen od družbe/kulture.

Poteka v dveh fazah: 1. FAZA=morala prisile / avtoritete (do 10. leta)

2. FAZA=morala avtonomije (od 10-11. leta naprej)

VRSTE UČENJA

Glede na *namen/voljo*:

- **HOTIMIČNO** (kar se hočemo učiti)
- **NEHOTIMIČNO** (stranski produkt večine dejavnosti)

Glede na *stopnjo sodelovanja*:

- **MEHANIČNO**
- **LOGIČNO / SMISELNO**

PSIHOLOGIJA pa učenje opredeli v treh fazah:

- **osvajanje** (začetno sprejemanje informacije),

- zapomnitev (retencija) / mehanična logična,
- reprodukcija (priklic, obnavljanje).

Stopnja samostojnosti pri učenju: NARAVNO / SPONTANO učenje
ŠOLSKO učenje

Naloga učitelja je, da šolsko učenje v čimvečji meri približa naravnemu učenju (motivacija). Pri pouku naj bi profesor za seboj potegnil učence, učenci pa profesorja.

ZNANJE

Je sistem osvojenih dejstev/generalizacij ter spretnosti in navad (eden od rezultatov učenja). Pridobiva se skoraj povsod, deli se na INDIVIDUALNO in DRUŽBENO.

Tako ekstenzivnost kot intenzivnost šolskega znanja sta opredeljeni s predmetnikom in učnimi načrti za posamezne predmete.

Glede na vsebino:

- **KONKRETNO**
- **ABSTRAKTNO**

Glede na stopnjo miselne
aktivnosti učencev:

- **MEHANIČNO**
- **RAZUMSKO**

Glede na uporabnost:

- **TRAJNO**
- **UPORABNO**

Glede na kvaliteto:

PASIVNO

- **DOZDEVNO** znanje: znanje o tistih vsebinah, ki jih nismo dobro osvojili.
- **PREPOZNAVNO** znanje: določeno vsebino lahko identificiramo s pomočjo nekega stimulansa.
- **REPRODUKTIVNO** znanje: samostojno prepoznavanje in reprodukcija.

Aktivno

- **OPERATIVNO** (uporabno) znanje: dobro razumemo, znamo interpretirati, samostojna predstava, uporabno v povezavi z dr. vsebinami.
- **USTVARJALNO** (kreativno) znanje: odkrivanje novih zvez, sposobnost reševanja znanstvenih in drugih problemov.

Vsaka višja oblika znanja vključuje tudi nižjo. Težiti moramo k učenčevemu postopnemu osvajanju višjih vrst znanja kar pa je seveda odvisno od individualnih možnosti in kvalitete pouka.

Prijemi za doseganje kvalitetnejšega znanja pri učencih:

- 4* Aktiven odnos do učnega programa (identificiranje temeljnih uč. vsebin).
- 5* Pouk naj temelji na aktivnosti učencev.
- 6* Paziti moramo na uporabnost znanja.
- 7* Ustrezna razporeditev utrjevanja in ponavljanja.